

Vattenmyndigheten Södra Östersjöns
vattendistrikt
391 86 Kalmar

YTTRANDE

Samråd om förvaltningsplan, miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram, miljökonsekvensbeskrivning

Österlens vattenvårdsförbund bildades i april 2006. Genom bildandet täcktes det sista större område in i Skåne som dittills saknat ett vattenvårdsförbund. Förbundets verksamhetsområde omfattar större delen av åtgärdsområdet "Skånes östra kustområden" med undantag för delarna längst i söder och de små kustremsorna kring Åhus i norr.

Under vårt mångåriga förberedelsearbete inför bildandet av förbundet antogs ramdirektivet för vatten i EU och sedan i Sverige. Vi kunde se att vårt arbete stämde väl överens med ramdirektivets intentioner. Vår inriktning var att förbundet inte enbart skulle utföra ett provtagningsprogram. Det skulle även finnas en målsättning att bibehålla och utveckla åarnas ekologiska värden. Resultaten skulle ge underlag för planering och åtgärder. Verksamheten skulle bedrivas i dialog med boende och verksamma i området. Denna inriktning har också kommit till uttryck i förbundets stadgar.

Under årens lopp har vi upplevt att genomförandet av vattendirektivet i Sverige hittills inte inneburit det lyft och engagemang som direktivet ger förutsättningar för. Det nu remitterade samrådsmaterialet ger inte ett starkare intryck. Det är svårt att se om de föreslagna åtgärderna kommer att

- innebära någon större förbättring av vattenförhållandena,
- vara kostnadseffektiva och anpassade till de lokala förhållandena,
- genomföras i dialog med boende och verksamma i avrinningsområdena,
- kunna finansieras på ett rimligt sätt.

De förslag som redovisas i åtgärdsprogrammet riktar sig till statliga myndigheter och kommuner. Förslagen är i regel allmänt hållna och uttryckta som att "föreskrifter behöver meddelas", "prioriteringar behöver ses över", "underlag behöver tas fram", "översyner behöver göras" för att uppnå god status och miljö kvalitetsnormer. I de mer lokala åtgärdsförslag som har tagits fram, exempelvis för Skånes östra kustområden, är åtgärderna sällan kvantifierade utan framstår mer som en exempel-samling. Den bedömning som gjorts t ex av fosforbelastningen för vårt område visar att de föreslagna åtgärderna - och där effekterna bedömts - inte uppnår målet mer än till cirka 40 %.

Samtidigt som åtgärdsförslagen är allmänt hållna föreslås miljö kvalitetsnormer med tung juridisk status. Det finns en oro bland våra medlemmar att när statliga och kommunala myndigheter i praktiken börjar genomföra sina "föreskrifter, prioriteringar och översyner", så kommer det att ske på ett

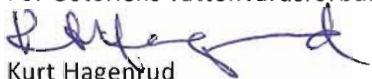
alltför stelt och trångsynt sätt. Många undrar också om kravet på att försämring inte får ske innebär ett stopp för all förändring som kan innebära ökade utsläpp på en punkt, även om utsläppen minskar på en annan punkt. Kommer ett reningsverk att få ansluta fler fastigheter som idag har enskilda avlopp? Får djurhållningen utökas på någon fastighet i östra Skåne? Utifrån förslaget till åtgärdsprogram är det i dagsläget mycket svårt att bedöma konsekvenserna.

Åtgärder som kostar pengar måste givetvis finansieras på något sätt. Det är olyckligt att frågan om finansiering inte är närmare utredd. Det kan också ifrågasättas om principen att förorenaren betalar är tillämplig när det gäller statligt understödda utdikningar och rationaliseringar av jordbruksmark i början av föregående sekel.

För Skånes östra kustområden beräknas fosforbelastningen till 38 % härröra från den mänskligt påverkbara (antropogena) delen av jordbruket, ytterligare 28 % härrör från jordbruksmarkens bakgrundsläckage, sammanlagt 66 %. För kväve härrör hela 75 % från den antropogena andelen av jordbruket och ytterligare 18 % bakgrund, sammanlagt 93 %. Alla vattendrag i vårt område har övergödningssproblem. Mot den bakgrunden är det märkligt att åtgärdsprogrammet egentligen inte innehåller några konkreta förslag att minska läckaget från jordbruksmark. Exempelvis publicerade jordbruksverket i november 2008 "64 åtgärder inom jordbruket för god vattenstatus" som borde ha gett ett betydligt större avtryck i åtgärdsförslagen.

Särskilt i de områdesvisa åtgärdsförslagen poängteras att de fysiska förhållandena i anslutning till vattendragen både är problemen och nyckeln till övergödningssproblemen. I våra vattendrag på Österlen kan vi se att våra ofta beskuggade och syresatta vattendrag kan hålla en mycket god biologisk status, trots en ganska hög näringsstatus. Det är bra att skyddszoner, trädbeskuggning, våtmarker och omprövning av dikningsföretag tas upp som viktiga åtgärder. Nackdelen är dock att man fokuserar på jordbrukets övergödningssproblem med "end-of-pipe"-lösningar. Det finns mycket att göra innan dess på markområdena och inom verksamheten, inte minst om man går till lokala, konkreta lösningar i samverkan med respektive lantbrukare. Den stora nackdelen är också att förslaget kan leda till en uppgivenhet, eftersom fysiska åtgärder i anslutning till vattendragen ofta är svåra att genomföra praktiskt, ekonomiskt, juridiskt och tidsmässigt. Åtgärdsprogrammet slutsats är helt enkelt att detta är så svårt att vi behöver maximal tidsfrist till år 2027. Frågan är om inte slutsatsen därmed snarare är att det inte går att genomföra alls.

Österlens vattenvårdsförbund verkar för att våra ofta natursköna och biologiskt värdefulla vattendrag ska bevaras och utvecklas och vara till glädje för både boende och besökare på Österlen. Vi hade önskat att förslagen på åtgärder och deras genomförande hade varit tydligare, bättre, finansierade och inriktade på lokal samverkan. Vi hoppas kunna medverka till vattenförvaltningens fortsatta utveckling och genomförande.

För Österlens vattenvårdsförbund

Kurt Hagenrud
ordförande

2009-08-26

Michael Dahlman
sekreterare